

בעין יהודית

י"ל עבור עמותת 'שירה אחת'
אהבת ישראל, חסד, תורת ישראל

העלון הוקדש
לעילוי נשמת

פרידה בת אסתר מושיב ז"ל
שהשבע פקודת שנתה
הוקדש ע"י בנה יקירה אריאל הי"ד

פרשת השבוע

וארא

שבת מברכים - חודש שבט

לוח אור החיים	כניסת השבת	צאת השבת	רבינו תם
ירושלים	16:25	17:41	18:15
תל אביב	16:47	17:38	18:11
חיפה	16:34	17:35	18:07

חינוך ילדים

הרב יצחק רבי שליט"א 'לאהוב'

'המתכון הבטוח להצלחה'

חיינו וחיי ילדינו היו נפלאים יותר לו היינו מביטים על ילדינו בעינים מלאות אהבה, אושר ושמחה. חובת ההורים, להראות לילדים פנים שמחות המביעות אושר ושמחה מחד, וזורעות אמון מאידך. מי מאיתנו שינסה זאת, להיכנס הביתה, לאחר יום עמוס עם חינוך רחב, שלא מותיר אחריו שום סימן של עייפות וכדומה יראה - כך אני משוכנע - שהדברים בבית יתנהלו אחרת!

עם סגולה

מדברי רבותינו

'סגולת חודש שבט'

בעל ה'חידושי הרי"ם' היה רגיל לומר שביום ראש חודש שבט נפתחים כל מעינות החכמה, וכל דבר חידוש שתלמיד וותיק עתיד לחדש במשך כל השנה נמשך מר"ח שבט. בשם ה'אבני נזר' מובא כתוב כי הוא יכול להרגיש חילוק בין דברי תורה שנתחדשו לו לפני ר"ח שבט, לבין אלו שהתחדשו לו אחרי ר"ח שבט. בספר "בני יששכר" מובא כתוב כי חודש שבט מסוגל לחידושי תורה שבעל פה.

במעגלי החסידות

הרב יצחק גינזבורג שליט"א

'התקשרות לצדיק בחודש שבט'

בספר היצירה מפורש כי חודש שבט נברא באות צ', ובשמה המלא - צדיק. תורת החסידות מלמדת כי אחד מיסודות עבודת ה' הוא ההתקשרות לצדיק, אותה מדמים להתקשרות לעץ החיים ("אילנא דחיי" בביטוי הארמי), כלשון הפסוק "פרי צדיק עץ חיים". אם כן, אין מתאים מחודש שבט - בו חל ראש השנה לאילן - לעסוק בנושא ההתקשרות לצדיק. ספר התניא מסביר כי עם ישראל נמשל לגוף שלם, כאשר הצדיק-הרבי הינו "ראש בני ישראל".

חסע בעקבות הפרשה

הרב שלום מאיר וולך שליט"א 'מעין השבוע'

'יציאת מצרים - הכדור והקפסולה'

נפתח בשאלה. מובן שאין זו ממש שאלה, הרי זה דבר שלא יוכל להיות, אבל יועיל לגירוי המחשבה: היתכן שאדם - נאמר - חשוך בנים, יפנה אל הבאבא סאלי, או, מוטב שנאמר, אל האר"י הקדוש, ואפילו אל רבי שמעון בר יוחאי, להיושע, והוא יאמר לו: "תאמר בכל יום, במשך שנה, מזמור כלוני בתהלים - ותפקד". היתכן שאדם זה יאמר שנה תמימה את המזמור וישיאר ערירי? נודה שאין זה מתקבל על הדעת. שהרי צדיק גוזר והקדוש ברוך הוא מקיים! ואם משה רבינו בעצמו יאמר, על אחת כמה וכמה... ואם הקדוש ברוך הוא בעצמו - "שכל דבריו אמת וצדק" - "הוא אמר ולא יעשה, ודיבר ולא יקימנה" - "כן יהיה דברי אשר יצא מפי לא ישוב ריקם, כי אם עשה אשר חפצתי והצליח אשר שלחתי!" אם יורה לעשות פעולה מסוימת, ודאי תפעל פעולתה. ודאי, בלא כל ספק! עד כאן ההקדמה. ועכשיו, לענייננו, אל העיקר. נצטוונו מן התורה לקרוא פעמיים ביום קריאת שמע, בבוקר ובערב, ולהזכיר בה יציאת מצרים. יתר על כן אמרו בתלמוד הירושלמי, שיש להזכיר גם מכת בכורות, וקריעת ים סוף, ושירת הים, כפי שאנו מרחיבים את הדברים בברכת הגאולה שלאחר קריאת שמע. והיה הסבא מקלם צ"ל **אומר על כך: המצוות הן מזונו הרוחני של האדם. יש סוג מזון שמספיקה כמות קטנה ממנו. סוגי ויטמינים מסויימים, ויש פחמימות וחלבונים שהם יסוד הגוף ונצרכים בכמות. כך יש מצוות אשר די בעשייתן אחת בשנה, כיום הכפורים וראש השנה. יש מצוות של שבוע בשנה, כפסח וסוכות. יש הנצרכות אחת לשבעה ימים, כשבתות, ויש שהן כארוחת בוקר וערב, נצרכות בתדירות לבניין הרוחני: קריאת שמע והזכרת יציאת מצרים! נפלאים הדברים, אך כאן נשאלת השאלה: בראש השנה, יום הכיפורים, פסח וסוכות ואף שבת, חש האדם שהתעלה במידת מה. כשהוא "נופל" מהן לימי החול מצוין הוא זאת ב"הבדלה". ועתה, עם היד על הלב: כשאדם מזכיר את יציאת מצרים בכל יום, בבוקר ובערב - האם חש הוא שהתעלה? המשלנו מצווה לארוחת בוקר וערב - אך מה רב ההבדל: לאחר הארוחה חשים אנו מלאים, שבעים, טעונים כוח. ולאחר הזכרת יציאת מצרים - מאומה! ונשאל: היתכן שסגולתו של הבורא אינה פועלת עלינו, חלילה? שנשארים אנו ערירים מהשפעתה?! לא, לא יתכן! ובכל זאת, למה נרמה את עצמנו? הרי זו עובדה! הקדמנו ואמרנו שאין זו שאלה. ונסביר זאת במשל קצר. אדם בא אל הרופא. "מה לך", שואל הרופא, אך אינו מקבל תשובה. שפתיו של החולה דובבות, אבל לא נשמע כל קול, צרוד הוא לחלוטין, גרונו דלוק כשלהבת ארגמן. הרופא אינו מתרגש, יש בידי תרופת פלאים. רושם הוא כדורים לגרון, "הם גם טעימים", הוא מוסיף. אחד בכל שעה. מחר תרגיש הקלה, מחרתיים שיפור, בעוד שלושה ימים תבוא. ביום השלישי הלה מופיע, מניע שפתיו כדג, משמיע ציוץ רפה ומעורר רחמים, בא לבקש עוד כדורים, חידוש המרשם. מתפלא הרופא: "שמע, מקרה כזה עוד לא היה! לא חל שום שיפור, לא היתה הטבה? לא יכול להיות! לקחת את כל הכדורים?!" בקושי שמע את התשובה המצטיצת: "במסירות נפש, דוקטור! כל כך קשה היה לי לבלוע אותם!" "לבלוע?!" מודעז הרופא, "מה פתאום לבלוע? כדורים לגרון יש למצוץ!..." אהה, הנה התשובה! אנו "בולעים" את הזכרת יציאת מצרים, לכן אין היא פועלת את פועלתה! אומרים אנו בחצי פה, בחטף, במלמול אדיש, ואיך נושפע? הזכרת יציאת מצרים אינה פועלת כלחש קסמים. היא פועלת כל טובה - לקחי אמונה, והשגחה, יד ה' ושכר ועונש, וגאולה ונבואה, תמצית של כל יסודות הדת - אם מודעים למשמעותיה, אם מעיינים בהם וממציים אותם, אם הם "ככדור מציצה". אבל מי ש"בולע" אותם - איך ייחל להיות מושפע על ידם. על אחת כמה וכמה מי שממלמל אותם בלא מחשבה כלל - הרי הוא כאילו בלע אותם בקפסולה... "מזכירין יציאת מצרים", אומרת המשנה. "מזכירין", לשון זכירה, לדעת מה אומרים. כך רק תפעל פעולתה... ובשבועות אלו, בהן קוראים אנו על תהליך יציאת מצרים וניסיו, עלינו להעמיק בהם וללמוד את משמעותם, להפיק את ליקחם ולהשריש בלבנו!**

רבי נחמן מברסלב "ע"י קיום תורה ומצוות בעולם הזה - מכינים אנו את חלקנו לעולם הבא"

קבעת עיתים לתורה? כי התורה כוללת את כל הטובות שבעולם...

טיעורי התורה של הרב שי רובין שיח' במהלך השבוע:

יום שני	19:30 - "ביה"כ שערי רחמים" - צורבא מרבנן ר'חובת הלבבות
יום שלישי	19:00 - "ביה"כ שערי רחמים" - הלכות אקטואליות ו"פרקי אבות"
יום רביעי	19:30 - "ביה"כ שערי רחמים" - גמרא מסכת ברכות ו"מסילת ישרים"
יום חמישי	לאחר ערבית - "ביה"כ אהבת ישראל" - "תניא"
יום שבת	15:00 - "ביה"כ מלון איילנד" - נביא, פרשת שבוע והלכות שבת

מתוך עלון 'פניני עין חמד'

לאורם נלך

הרב יוסף משאש זצ"ל

נולד בעיר מקנס שבמרקו, בחודש סיון שנת ה'תרנ"ב (1892). בהיותו כבן 12 שנים בלבד נפטר אביו, שהיה תלמיד חכם עצום והיה מרבה בסיגופים ותעניות ומיעט בשינה והרבה להצטער על צער עם ישראל. רבינו נאלץ לשאת בעול פרנסת ביתו. אעפ"כ לא הניח ידו מתלמודו ולמד בישיבת 'עץ חיים' והפליא את כל רואיו בידיעותיו. בצעירותו למד בישיבה שהקים הרב הלפרין במקנס, תוך שהוא לומד בעיקר תורה והלכה. כשהיה כבן 16 ניתן לראות את היקף ידיעותיו מתוך מכתבים ששלח והתפרסמו בהמשך באוצר המכתבים (בחימתו היו"ם, הצעיר יוסף משאש). בשנת ה'תרפ"ד (1924) בהיותו כבן 31 נבחר לכהן כרבה הראשי של העיר תלמסאן שבאלג'יר, תפקיד אותו ביצע במשך 17 שנה. בהמשך, לאחר פטירת ר' משה טולידאנו, בשנת ה'ת"ש (1940) חזר לעיר מקנס כדי לשמש כדיין. השתדל לעשות שלום בית כפי יכולתו. דרשותיו היו לשם דבר ומשכו כמעט את כל תושבי עירו. כמו כן לרבינו היו מהלכים במסדרונות השלטון, תוך שהוא זוכה לכבוד ממלך מרוקו. בנוסף זכה לאות כבוד מהמלך ומשר החינוך. קשריו אלו הועילו לו לצורך פעילות לטובת היהודים. בשנת ה'תשכ"ד (1963) עלה לארץ ישראל והתיישב בחיפה. בתחילה סירב לכהן כרב בחיפה, למרות מעמדו הרם במרוקו, לבסוף לחץ של ראש העיר דאז (אבא חושי) הובילו להסכמתו. בשנת ה'תשכ"ח (1967) החל לכהן כרבה הראשי הספרדי של העיר חיפה. בתפקיד זה החזיק עד פטירתו. נפטר ב-ב' בשבט ה'תשל"ד (1974). חי כ-82 שנים. ציונו בחיפה.

על שקידתו המופלאה מסופר, שהיה לומד מדי חג את המסכת בש"ס העוסקת מעניני דיומא, מאחר ששנים כך נהג החל הרב ללמוד מסכת מהתלמוד הירושלמי, עד שנפגש עם דף, שלא הצליח להבינו כשורה. לאחר מאמץ רב עדיין לא הצליח לפצח את הסוגיה. לפיכך החליט לנסוע לקזבלנקה, שם יש מספר חניות לספרי קודש, כדי לקנות ספרים, שאולי יעזרו לו להבין (מרחק הנסיעה ממקנאס לקזבלנקה כ-300 קילומטר! והתחבורה אינה זמינה כבימנו). לאחר שהגיע לעיר, נכנס לחנות. המוכר רואה רב הדור פנים ומציע את עזרתו, "איזה ספר כבודו מחפש?" - עונה הרב: "האם יש תלמוד ירושלמי עם ביאור?" - "מקסימום יש לנו תלמוד בבלי. כבודו מחפש דבר, שלא נמצא במדינתנו", הרב הודה למוכר ועבר מחנות לחנות, שש חנויות במספר ולא מצא את מבוקשו, משם שם פעמיו אל עבר ביהמ"ד. שם פגש אחד מחכמי העיר, ששאלו: "במה זכינו שהרב הגיע לעירנו?" סיפר לו שמחפש תלמוד ירושלמי עם ביאור ולא מצא בכל העיר, יעץ אותו הרב: "בגבול ספרד יש עיר נמל בשם טנג'יר, ושם יש חכם מפורסם סבא דמשפטים הגאון ר' מרדכי בן ג'ו, כל שדר"י ארץ ישראל שמגיעים לביתו מביאים עימם מתנה לרב ספרי קודש מארץ ישראל, וידוע, שלרב יש ספריה ענפה. אולי כבודו ימצא אצלו את מבוקשו". רבינו נסע מקזבלנקה חצי יום לטנג'יר, נכנס לחדרו של ר' מרדכי ושאל: "האם יש לכבודו תלמוד ירושלמי עם ביאור?" - ענה הלה: "קיים בספרייתי", קרא לשמש וביקש מהרב, "כבודו יתלווה עימו בלימודו בספר", עיין רבינו והנה ראה, שמפרשי הירושלמי עומדים על הקושיא שעליה התקשה, צהלה עלתה על פניו והוא הודה לר' מרדכי ונפרד לשלום. משם נסע לעיר קזבלנקה והתעכב זמן מה, שם פגש את אחד מגבירי העיר ששאלו: "כבודו מה עושה בעירנו?", סיפר הרב על מבוקשו, אמר הגביר: "כבודו לא צריך לקנות תלמוד ירושלמי. אני אתן לרבינו סט חנים בידועי שהרב ילמד בספרים מהעמוד הראשון ועד האחרון", שאל הרב: "מהיכן השגת את הסט?", סיפר הנגיד שנפטר ר' מרדכי בן ג'ו רב העיר טנג'יר, וקנה הוא מידי הירושים את כל הספרייה. העשיר כתב שטר ליורשים וביקש מהירושים לתת את הסט של התלמוד הירושלמי. נסע רבינו שוב חצי יום לטנג'יר הגיע לידי הירושים, קיבלו את השטר אך נענה בשלילה, "מנהגנו שלא מוצאים דבר מבית המנוח עד תום שנה", נפרד הרב מהם וחזר למקנאס, לאחר שנה חזר את המסלול הארוך הזה שוב פעם, וכל זה בגלל אהבתו לתורה הקדושה.

נסיים בשמחה :

רופא שיניים וסנדלר היו גרים באותו בנין. הרופא בקומה 4 והסנדלר בקומה 1. בכל פעם שהיו נפגשים היה הסנדלר אומר בברכה: "בוקר טוב קולגה", הרופא השתומם ושאל: "קולגה", איך הגעת לזה שאנחנו קולגה? השיב הסנדלר: כי כל מי שיורד ממך לטיפול אומר: איזה סנדלר הרופא הזה...

(ביתנו החדש)

הלכות והליכות

הרב שי רובין הי"ו

דין שימוש בכלים שאינם טבולים

אדם שמתארח אצל חברים או בני משפחה, ומגשים לו אוכלים ומשקים בכלים שיוצרו ע"י גויים, וכלים אלו בוודאי אינם טבולים, נחלקו הפוסקים האחרונים כיצד עליו לנהוג. כתב בספר 'הכשרות' שיבקש המתארח שיגישו לו בכלים שאינם חייבים טבילה, ואם בכל זאת הגישו לו בכלים שאינם טבולים, רשאי לאכול את המוגש מתוך ידו או בעזרת מפית. **הרב יעקב אריאל שליט"א** כתב בשו"ת '**באהלה של תורה**' שחיוב ה"גברא" לטבול את הכלי יוצר במקביל גם איסור "חפצא" על אותו כלי, וממילא, כאשר אין חיוב "גברא", גם אין איסור "חפצא". ולכן, אורח, שאינו מצווה להטביל את הכלי, והוא אנוס, עבורו לא חל איסור ה"חפצא" של השימוש. למעשה נראה לומר, שהאורח אינו חייב בטבילת הכלי מצד עצמו ולכן כשהוא אנוס בשעת הדחק, הוא יכול לסמוך על הסוברים שאינו חייב בטבילת כלי, והוא רשאי להשתמש בו. וכן הובא כתוב בספר 'חכו ממתקים' משמו של **הגאון רבי שלמה זלמן אויערבך זצ"ל**, אדם המתארח אצל אדם שאינו שומר תורה ומצוות, והלה מכבדו לשתות בכוס שאינה טבולה - אמר רבינו שמואל לשתות. ושם בהערה כתב שרבינו כתב שבאקראי ובשעת הדחק אפשר להקל, הואיל והכלים אינם שלו ואין בידו לטבולם. אולם - הדגיש רבינו - שכל ההיתר הוא כשאין אפשרות להטביל את הכלי, או משום שהבעלים לא נותנים רשות או משום שאין לו מקווה להטביל. דיון הלכתי חשוב נוסף קיים כאשר משתמש בכלים המשמשים להגשת מזון במקום המיועד למסחר בלבד, כמו מסעדה, בתי מלון וכדומה, במקרה כזה הקלו הפוסקים יותר, כיון שיש מקום להחשיב כלים אלו כ'כלי סחורה' ולא כ'כלי סעודה'. ב'דרכי תשובה' כתב שיש להקל משום שהכלים נועדו לפרנסה וסחורה ואינם כלי סעודה. ובשו"ת '**שבט סופר**' הוסיף שיש להקל בפרט בכלי זכוכית שחיוב טבילתם הוא מדרבנן. בשו"ת '**מנחת שלמה**' כתב כשאין אפשרות להטביל - אפשר להקל. וכשיש אפשרות להטביל - מחוייב להטביל. לעומת זאת, דעת **החזון איש** הייתה להחמיר, ולשיטתו כאשר בוודאות הכלים אינם טבולים - אין לאכול בהם. ואילו בשו"ת '**אגרות משה**' כתב, מאכל שזקוק לכלי כגון מרקים ומאכלים לחים, יש להחמיר ואסור לאכול ממנו בלא טבילה, אך מאכלים שאפשר לאכול אותם גם בלי כלי כגון חתיכות בשר, אפשר להקל בשעת הדחק. **הרב עובדיה יוסף זצ"ל** כתב שהלקוחות במסעדה או בבית מלון מצדם, אינם צריכים להטביל את הכלים, מאחר והם לא קונים את הכלים, רק שוכרים או שואלים אותם. וכן בעל המסעדה אינו מחוייב להטביל את הכלים, מאחר והוא רוכש אותם לסחורה, ולא לשימוש אישי. ואם כן, מותר להשתמש בכלים אלה ללא טבילה. אולם, כתב **הרב עובדיה יוסף זצ"ל** אדם המתארח בביתו של חבירו, ויודע שחבירו לא הטביל את הכלים. אסור לו לשתות ולאכול בכליו, עד שיטבילם, הואיל ועיקר רכישת הכלים הייתה להשתמש בהם לאכילה ושתיה.

שבת שלום ומבורך